

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN
NUMMER 99 □ 10-12/2018 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

Aan de hand van twee zeldzame foto's en een naar de natuur getekende schets (anno 1930 – 1942) maakte Marc Verreydt deze fraaie aquarel van de Betboom in de Kesselhei.

Nieuwe betboom werd vredesboom

Eeuwen al bestaat de gewoonte om bij een bijzondere gebeurtenis een herdenkingsboom aan te planten. Zo kennen we vrijheidsbomen, vredesbomen, geboortebomen... Op het kruispunt van de Lindekensbaan en De Heide stond op het ogenblik dat WO I uitbrak een indrukwekkende den. Generaties lang was hij gekend als “den dikken boom”, “den mastenboom”, “den kloekenboom” en “den betboom” vertelt Jos Thys in Poemp 60, blz. 6-7.

Wie die prachtige boom wanneer geplant heeft, vertellen onze bronnen niet. Was zijn kerngezond zaadje toevallig op een vruchtbare plek terechtgekomen in de 19de eeuw? Feit is dat de Kesselhei ofte

Kannaertse Heide al eeuwen een groene long voor Kessel en Nijlen is. Dat onze boom aan de kaalslagactie van het Belgische leger bij het begin van de Eerste Wereldoorlog ontsnapte en bijna WO 2 overleefde, is wellicht te danken aan het feit dat hij een waardevolle observatiepost was voor het Belgische en Duitse leger en vermeld stond op de stafkaarten. Onder invloed van duivelsverhalen dichtte het volk lange tijd magische krachten toe aan de betboom op de grens Kessel/Nijlen. Werd hij misschien daarom lange tijd door de koude lijdenden gespaard? Of heeft het te maken met het feit dat het ook een “kloekenboom” was? Een “kloekenboom” werd bij het rooien van dennenbossen gespaard om met

zijn zaadjes voor de herbebossing te zorgen.

In de nacht van 24 op 25 december 1943 werd de oude reus geveld om voor arme gezinnen met kinderen brandhout te leveren. Was dat het definitieve einde van onze betboom? Dit jaar organiseerde het gemeentebestuur een boomplantactie, waarbij 1200 bomen geschonken werden aan geïnteresseerde burgers. De campagne “1001 bomen” werd dus een echt succes. Op zaterdag 24 november startten de aanplantingen.

De gemeente plantte op zondag 25 november in dit kader een vredesboom, uitgerekend op de plaats waar onze betboom in 1943 geveld werd! 11 november 1918, wapenstilstand, was een belangrijk scharniermoment in onze geschiedenis. Honderd jaar later herdacht onze gemeente dat moment door het aanplanten van een zomereik op de plaats van “den betboom”. “Laten wij de slachtoffers van gisteren nooit vergeten. En laten wij vandaag en morgen samenwerken voor vrede, vrijheid en mensenrechten”, zegt het gedenkplaatje bij de nieuwe vredesboom.

De Poemp sluit zich bij deze wensen graag aan. Bomen voor morgen plant je vandaag. Laten wij van elke dag het beste maken. En moge de vredesboom als een wegwijzer in een groene heide nog lang en indrukwekkend groeien. Een gelukkig, gezond en vredevol 2019, lieve lezeres en beste lezer!

Walter Caethoven.

Vredesboom

Op het gedenkplaatje lezen wij:

Deze vredesboom werd in 2018 aangeplant als herdenking aan het einde van de Eerste Wereldoorlog op 11 november 1918.

Laten we de slachtoffers van gisteren nooit vergeten. En laten we vandaag en morgen meer dan ooit samenwerken voor de vrede, de vrijheid en de mensenrechten.

Bronnen :

Salvator, december 1977

De Poemp nr 60, pp 6-7

Wij danken voor hun medewerking:

Hugo Keuleers

Heemkring Lyrana

Foto's :

Walter Caethoven

Bij de planting van de vredesboom door burgemeester en schepenen op een kille najaarsmorgen was minder volk komen opdagen. De Poemp was er alleszins bij!

De in 1943 als brandhout gevelde betboom in de Kesselhei.

Grootvader Jef Vercammen

Inleiding

“Je voorouders zijn belangrijker dan je denkt. Je hebt er immers je bestaan aan te danken. Daarom zijn veel mensen bezig met het opzoeken van informatie over hun voorouders.” Zo schreef Priscilla Buermans in Poemp nr. 94. Sommigen zijn zo intensief bezig met hun voorgeslacht, dat ze er een boek over schrijven. Een boek voor de familieleden!

Ria Cornelis (moeder van schepen Veerle Boeckxstaens) vroeg mij of een foto van soldaat Jef Vercammen in De Poemp kon opgenomen worden. Dat doen we hierbij. Ze toonde mij een brochure getiteld “Grootvader Jef Vercammen, vuurkruiser van de Eerste Wereldoorlog”. Ik mocht het boekje verkennen en stelde vast dat het méér was dan een WO I-verhaal. Wilfried Cornelis (broer van Ria) was voor het familiedocument teruggegaan tot de 11de generatie in de 17de eeuw en raapte een goed gedocumenteerde stamboom van Jef Vercammen samen. Wilfried gidst ons meteen ook door een brok algemene geschiedenis van onze contreien. Met zijn toestemming volgt hier een samenvatting die onze lezers zeker zal interesseren. Proficiat, Wilfried, voor de samenstelling en schoonbroer Karl Lambreghts voor de vormgeving van het familiedocument!

Walter Caethoven.

Brouwers?

De familie Vercammen leefde zeker vanaf 1600 in Duffel en vanaf 1776 in Kessel. “Camme” is middeleeuws voor brouwerij. Hadden de voorouders een brouwerij, of werkten ze in of woonden ze nabij een brouwerij? Bier was in elk geval een populaire drank, omdat die veilig was, want bereid met gekookt water.

Bij de foto : De schachten van Kessel anno 1914, Jef Vercammen in het midden achteraan. Wie kent de andere soldaten ?

Voorouders in Duffel

Vanaf de 15de eeuw beleeft Duffel een echte bloeiperiode dankzij de weefnijverheid. De Spanjaarden overheersen onze streken. Het Duffelse laken (zware ruwe stof) wordt tot ver over de grenzen verkocht. Duffel leeft: naast twee religieuze broederschappen bestaan er drie schuttersgilden, waaronder onvermijdelijk een Gilde van Sint-Sebastiaan. De Tachtigjarige Oorlog (1568 – 1648) betekent het einde van de welvaart. Duffel dommelt in en wordt een typische landbouwgemeente. Heel wat mensen vluchten weg en de bevolking daalt snel.

Rond 1600 wordt Adriaan Vercammen, de stamgrootouder van ons verhaal, geboren. Op 23 januari 1628 wordt hem een zoon geboren die eveneens Adriaan gedoopt wordt. De moeder is Clara Peeters lezen we in het parochieregister van Duffel. Ze zijn nog niet getrouwd, maar dat wordt door de pastoor reeds op 29 februari 1628 opgelost, na de geboorte van het “voorkind”.

De Spanjaarden zijn nog steeds baas in onze contreien. Zoon Adriaan (1628 – 1678) trouwt met Catharina Van Looy (1638 – 1683). Jaan en Trien krijgen in Duffel vijf kinderen in een periode van twintig jaar. Uit deze reeks zet Frans (1667 – 1729) de stamboom verder met de 9de generatie. Hij trouwt met Barbara Vervaeck (1674 – 1752). Zij zijn landbouwers.

1775 naar een Kessel van amper duizend inwoners. Ze krijgen er zeven zonen en een dochter.

We zijn nu in de 7de generatie van de stamboom Vercammen. Tot 1794 beheert Oostenrijk onze streken, daarna Frankrijk. In 1798 voeren de Fransen de verplichte legerdienst in, wat leidt tot de Boerenkrijg. Al wie tussen 18 en 25 jaar oud is, moet naar de verplichte loting.

Onder Oostenrijk

De Zuidelijke Nederlanden worden in 1713 toebedeeld aan Oostenrijk. Voor de 8ste generatie van de stamboom Vercammen noteren wij Gummaar Vercammen (1713 – 1791), die trouwt met Katrien Busschots (? – 1794). Ook uit dit huwelijk spruiten vijf kinderen. De generaties in Duffel verdienen hun brood op een klein boerderijtje met enkele aren grond. Ze hebben een paar koeien. Veel andere mensen hebben zelfs dat niet en worden dagloner, iemand die alleen wordt betaald voor de dagen dat hij werkt. Ze trekken rond van boerderij naar boerderij op zoek naar werk. Hun kinderen worden soms in verschillende dorpen geboren. Een bijkomende moeilijkheid voor de stambomer!

Naar Kessel

Goemer Vercammen en Jeanne Somers verhuizen na hun huwelijk in

Geen kanonnenvlees voor Napoleon

De oudste zoon van Gummaar Vercammen, Jan Gummaar (1776), wordt in 1799 bij het leger geloot. Zijn dossier vermeldt dat zijn ouders arm zijn. Op 1 juni 1805 veroordeelt de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen hem als weerspannige. Hij deserteert. Zijn broers Corneel en Peter zien het niet meer zitten om naar dat smerige leger te gaan en deserteren.

Egied is de volgende broer die opgeroepen wordt voor het leger. Hij brengt een attest van dokter Peeters uit Lier binnen waarin verklaard wordt dat hij ernstig ziek is : longontsteking met koorts. Egied komt niet opdagen op het appel. De familie Vercammen levert geen kanonnenvlees voor het leger van Napoleon. Omdat reeds drie broers deserteerden en voortvluchtig zijn, stuurt de commandant van de rijkswacht van Lier drie militairen naar het gezin Vercammen – Somers. Zij worden daar ingekwartierd en moeten er dag en nacht blijven, in de hoop dat zij de weerspannige Vercammens kunnen gevangen nemen. Na drie weken zijn vader Gommaar en moeder Jeanne die drie soldaten in hun huis grondig beu. Het koppel trekt met zoon Jef en dochter Katrien naar Duffel, waar ze intrekken bij Jan Vercammen, de jongste broer van Gommaar. De drie soldaten moeten nu alleen het boerderijtje bewaken.

Dagloners eten op het veld

De overval

In de donkere nacht van 23 op 24 maart 1807 gebeurt er te Kessel iets waarover nog lang wordt gesproken. Een bende gewapende en gemaskerde mannen valt het boerderijtje Vercammen binnen. Vijf mannen overmeesteren Willem Verbergt, de soldaat van wacht. De twee andere soldaten liggen binnen te slapen. Twee bendeleden houden hen onder schot en dreigen hen neer te schieten, als ze ook maar een vin verroeren. De andere overvallers halen os, vaars en koeien uit de stal. Het varkentje spartelt tegen en wordt in de hof neergeschoten.

De commandant van de rijkswacht verdenkt er de familie Vercammen van de overval geregeld te hebben. Een gevaarlijke onderneming, die Kessel echter met sympathie besprak. Waren de mannen van de overval misschien "Brigands" van de Boerenkrijg?

Repressie en noodlot in Kessel

Tegen vader Vercammen en zijn oudste zoon wordt alleszins een aanhoudingsbevel uitgevaardigd. En dan, plots, komen in de nacht van 26 op 27 maart de os, één koe en een vaars terug naar het boerderijtje gelopen. De bewakers zetten de dieren terug op stal. Wij weten niet hoe het afliep.

Op 29 april 1807 sterft vader Gommaar Vercammen, 66 jaar oud, bij zijn broer Jan in Duffel. Hij maakt niet meer mee hoe heel het hebben en houden van de familie Vercammen op 16 en 18 mei 1807 te Lier openbaar wordt verkocht.

Het bracht de schamele som van 186,33 frank op, nog geen 1000 Euro.

Op de avond van 20 juni 1808 is er opschudding in herberg "In Loven" in Kesseldorp. Burgemeester Daems en champetter Thijsbaert komen ter plaatse, maar de cafégängers keren zich tegen hen. Deserteur Corneel Vercammen kan ontsnappen. De jacht op de Kesselse deserteurs de vier broers Corneel, Gommaar, Peter en Egied Vercammen en Jan Van Looy wordt weer geopend. Egied, 21 jaar oud, wordt zes dagen later dood teruggevonden in het "Heilige Geest Bos" te Kessel.

In de kerstnacht van 24 december 1808 sluipen drie gemaskerden bij de weduwe Van Looy via de koestal binnen. Ze knevelen de arme vrouw en eisen haar geld. Zij heeft haar overvallers wel herkend: het waren Pieter Kerselaer, Gummaar en Peter Vercammen...

Zesde generatie

We komen nu in de zesde generatie: Corneel Vercammen (1781 – 1860) x Theresia Olbrechts (1795 – 1859). Zij veranderen vijfmaal van nationaliteit in hun leven. Corneel werd geboren als Oostenrijker en Trees als Franse onderdaan. Van oktober 1789 tot einde 1790 leven zij 15 maanden in de "Verenigde Staten van België" na de Brabantse Omwenteling. In 1790

Openbare verkoop

worden ze opnieuw Oostenrijkers en in 1793 Fransen. In 1815 komen zij onder Hollands bewind en in 1830

worden ze Belg.

Corneel trouwt in Kessel met Trees, een 14 jaar jonger meisje uit Nijlen. Het echtpaar gaat op de Hoogheide 63 in Kessel wonen.

Kessel was in 1830 een agrarisch dorpje met 1679 inwoners, vooral

boeren. Alleen in de dorpskom staan stenen huizen met een pannendak. In de gehuchten leven de mensen in lemen huizekes met een strooien dak. In de gemeente zijn er 77 paarden, 4 veulens, 496 koeien, 200 varkens, 50 geiten en 120 schapen. Op beide visrijke Netes wordt vooral brasem en baars gevangen. Maar beide Netes overstroomden ook jaarlijks, dat brengt heel wat schade voor de weides en de lemen huisjes mee.

Vijfde generatie

Johannes Gommarus Vercammen (1823 – 1894) trouwt in 1859 met de 16 jaar jongere Joanna Carta (1839 – 1888). Bij de loting had hij zich er "uitgeloot"; hij moest geen soldaat worden.

Johanna Carta werd op 5 maart 1839 in de schuif van het vindingenhuis te Antwerpen gevonden. Het zeven weken oude kind wordt door het Antwerpse

Godshuis uitbesteed aan Balthazar Maarten De Kinder (65 jaar) en zijn vrouw Trien Van Hoof, 83 jaar oud, in Kessel.

Vanaf 1 oktober 1854 dient Joanna Carta als dienstmeid bij de familie Corneel Vercammen – Olbrechts. Zij zal er met zoon “Goemer” trouwen op 6 mei 1859. Goemer is dan gezelschap bij een visser op de Nete.

Zes weken na de trouw bevalt Jeanne van hun eerste kindje: Ludo. Het sterft vier maanden later. Goemer en Jeanne krijgen nog zeven kinderen op de Kesselse Hoogheide.

Overgrootouders

Franske Vercammen, één van de zeven kinderen van Goemer en Jeanne Carta, gaat in 1870 min of meer regelmatig naar de basisschool bij de zusters in Kesseldorp. Hij krijgt de bijnaam “Penke”. Die bijnaam was in Kessel zo bekend dat zijn kleindochter Wiske Vercammen tegen haar zootje Wilfried Cornelis (schrijver van de stamboom Vercammen) zei: “Als de mensen vragen wie jij bent, dan zeg je maar ‘ik ben de kleine van Wis van Jef van Penke!’”

Overgrootvader Frans Vercammen.

Frans leert in Kessel Wiske Vingerhoets kennen en ze trouwen er op 10 februari 1884. Wiske is zes weken ervoor bevallen van een zoon, War. Hij wordt aanvankelijk ingeschreven als een Vingerhoets. Bij het huwelijk wordt War erkend en gewettigd als zoon van Frans Vercammen. Het echtpaar kreeg daarna nog zeven kinderen in Kessel.

+/-1914. Rechts overgrootvader Frans (51 jaar). Zittend overgrootmoeder Wiske Vingerhoets (42 jaar) en links hun oudste en jongste zoon War (31 jaar) en Fonske (10 jaar).

En toen brak WO I uit

Op dinsdag 27 maart 1894 wordt Jefke, het zesde kind in het gezin Vercammen – Vingerhoets geboren. Hij gaat nog naar de basisschool van de zusters in Kesseldorp. Maar niet voor lang. Amper 11 jaar moet hij als kasseidiener voor een dagloontje gaan werken bij “Wellens kasseiwerken Kessel.”

Jefke blijft werken “in de bouw”. En dan breekt Wereldoorlog I uit. Maar daarover vertellen wij meer in Poemp 100 onder de titel “Grootvader Jef Vercammen in de Grootte Oorlog!”

Bronnen :

Rijksarchief :
parochieregisters van Duffel en Kessel
Felix-archief Antwerpen:
archief OCMW – Vondelingen
Rijksarchief Beveren :
Militiedossiers reeks D
Familielunde Vlaanderen – documentatiecentrum Merksem – Soldaten van Napoleon
Salvator, tijdschrift Kessel nrs 36 en 43
Stefan Hertmans :
Oorlog en terpentijn – roman
Oorlog in België 14 – 18;
Davidsfonds, Luc De Vos e.a.
Het drama van de dodengang:
Siegfried De Baeke
Rijksarchief, archief aartsbisdom:
parochieverslagen WO I

Bijnamen

In de “dikke” Van Dale vinden we volgende verklaring voor bijnamen: toegevoegde naam, gegeven bij de voornaam, bv. De Grote in Karel de Grote.

Naam die voor de eigenlijke of doopnaam in de plaats gegeven wordt op grond van een kenmerkende eigenschap, veelal als spotnaam, bv. de Dikke, de Rosse...

Namen zijn zo oud als de mens, achternamen (= familienamen) niet. Onze verre voorouders droegen dan ook alleen maar een naam.

Toen de gemeenschappen: gehuchten, dorpen, steden, groter werden, kon één naam niet langer voor één persoon gelden. Als er in dezelfde omgeving vijf personen Jan heten, over wie spreken we dan precies? Om dat probleem op te lossen werd een naam toegevoegd, heel vaak de naam van de vader (patroniem).

Vanaf dat ogenblik kunnen we over voor- en achternamen spreken en de uitdrukking “iemand met naam en toenaam noemen” gebruiken, bv. Jan Jacobs (= Jacobsone), Jef van Wanneskes (Johannes).

Naast vadersnamen werden ook beroepsnamen toegevoegd, bv. Gust Smet (= de smid).

Fysieke en karakteriële eigenschappen waren aanleiding tot het geven van bijnamen, vaak spottend bedoeld, bv. Net van de Magere, Neel van den Dikke, Karel de Kale.

Verder werden mensen genoemd naar de plaats waar ze vandaan kwamen (herkomstnamen), bv. Van Bouwel, Van Dessel, of waar ze woonden (woonplaatsnamen, adresnamen), bv. Van den Berg, van Hoek, Winkelmans (winkel is synoniem van hoek).

We spreken pas van familienamen als die toenames erfelijk worden. Eerst gebeurde dat in het Zuiden (Italië rond het jaar 1000), in de Zuidelijke Nederlanden tussen 1200 en 1400. In Nederland gebeurde dat pas ten tijde van Napoleon en de oprichting van de Burgerlijke Stand in 1811.

In de dorpstalen bleven naast de officiële namen eigen varianten voortleven, wat we met Nijlense namen zullen illustreren.

1. Patroniemen (vadersnamen) of metroniemen (moedersnamen)

Charel Ton (zoon van Anton) : Karel Dams
Lewie van Soeikes (zoon van Frans) : Louis Kegelaers
Gust van Stinus (zoon van Augustinus) : Gust Peeters
Jef van Nelles (zoon van Cornelis): Jef Adriaensen
Jos van den Tutte (zoon van August) : Jos Thys
Jef van Wanneskes (zoon van Joannes) : Jef Van Regenmortel

2. Eigenschapsnamen

a) lichamelijk Neel van den Dikke : Corneel Van Gansen
Net van de Magere : Antonia Buyens
Mikkies van de Keute (korte) : Emiel Van Tendeloo
Guido van de Krumme : Guido Van den Eynde
b) geestelijke
Denis van de Slumme : Meuris
Jefke de Leugeneir : Wuyts (Jef geloofde zijn eigen overdrijvingen)
Louis van de Slinke : Buyens.
Slink(s) : linkshandig of linksvoetig

3. Herkomstnamen of woonplaatsnamen

Madame De Boekt : Irma Cools.
Café De Boekt tussen Kessel en Berlaar.

Jos van Poepel (Poppel) : Jos Smets
Nand uit de Bosse : Ferdinand Smits
Peer van den Wagenberg (= Wijn-gaardberg) : Petrus Van den Eynde
Jos Post : Georges Bastiaens
Gustje van de Wasserij : August Michiels
Jefke van 't Kromhout (café) : Jozef Peeters
Fien Spar (Sparwinkel) F Aerts

4. Beroepsnamen:

Prosper van de Keuster (koster) : Prosper Verreet
Denis van de Gerde : Denis Lieckens
Franske Ellentriek: Frans De Bakker:
1ste electricien van Nijlen
Jan de Bakker : Jan Heylen
Gust Smet (smid) : August Hermans
Charel Water : Karel Nelissen (hij nam de meterstand op voor de Pidpa)
Fonne Blafon : Alfons Verelst (zijn vader was plafoneur (stukadoor)
Net van de Meester : Antonia Claes, vrouw van Meester Mercelis
Fille Facteur : Theofiel Cools
Janneke de Zwingeleir (touwslager):
Jan Van Calster
Charel Gazet : Karel Hermans was krantenbezorger

5. Spotnamen

Zwetten Tist (Voorspoels) : was chroomerder, een vuil werk. Vandaar.
De Kwatta (August Dieltiens) : ex keeper van FC Nijlen en liefhebber van chocolade.
De Vod (August van Immerseel) was cafébaas van herberg De Klok en werd door een van zijn drinkebroers voor slappeling, vod, uitgemaakt. Die naam bleef hangen.
Noenkel (Oscar Beirens) : Een wat simpele ziel die o.a. klokkenluider was en iedereen vriend wilde zijn.
De Plukker (Jef Verwerft) : was geen geschoolde kapper, had de stiel, of wat daarvoor moest doorgaan, bij het leger geleerd.

Jefke Tuut (Dr. J. Vandermeerschen): was zo'n voorzichtige chauffeur dat hij bij elk kruispunt claxonneerde. Sommigen beweerden zelfs dat hij telkens uitstapte om te controleren of de weg vrij was.

Den Bakes (Bacchus) : Alfons Van der Hoeven was klein, nogal gezet en als commandant van de Nijlense brandweer lustte hij wel een glas.

Zotte Frans (F. Hendrickx) bezorgde melk, boter, eieren en "fantastische" verhalen aan huis. Vooral als hij na een mislukte botersmokkel in Turnhout in 't prison gezeten had, waren zijn verhalen en zijn zelfmedelijden hilarisch.

De Vliegende Bom (Louis Verlinden) was een publiek gevaar met de auto en had een heilige schrik voor vliegende bommen overgehouden uit WO II.

Den Buffel (Fille Voorspoels) : werd zo genoemd omwille van zijn ruw en onhandig gedrag en spreken.

't Stoemperke : onderwijzer Josephus Lambrechts was een fervente aanhanger van de pedagogische tik.
Den Tarzan : (Ceulemans G.) : was sterk en niet snel bang, wat hij ook graag toonde.

Jan Loe(r) (J. Verhaegen) : melkboer die wel eens water zou toegevoegd hebben aan de melk.

Rik Claes.

Bronnen :

1. De Poemp, waarin nog veel meer bijnamen te vinden zijn. Met dank aan Poliet Budts en Flor Dieltjens (Flor van Dest Pito).
2. Licentiaatsverhandeling van Ine Mijlemans : Persoonsnaamgeving in Nijlen.
3. Frans Debrabandere: Mijn familienaam. Waar komt die vandaan? Davidsfonds uitgeverij 2012.

3 Bevelse overlevenden getuigen!

Van de vijftien leerlingen op deze foto van de Bevelse kleuterschool, genomen in het schooljaar 1927 – 1928, leven er op dit ogenblik nog drie:

Maria De Winter, 95 jaar, (zuster Dominica) studeerde voor verpleegster-vroedvrouw. Op haar 28ste trad ze in het klooster van de gasthuiszusters in Tunhout. Zuster Dominica werkte vele jaren als vroedvrouw in het St.-Elisabethziekenhuis in Turnhout. Later werd ze directrice van een kinderdagverblijf in Turnhout en bleef dat tot haar 80ste jaar. Tijdens heel haar loopbaan is ze nooit ziek geweest. Enkele jaren geleden werd ze aangereden door een auto en ze kreeg een knieprothese. Van dat ongeluk en de ingreep heeft ze nog steeds last, maar verder is ze nog in goede gezondheid. Zuster Dominica verblijft nu in het rusthuis van de gasthuiszusters in Turnhout.

Josephine De Winter, 94 jaar, (zuster Hilde) studeerde regentes landbouw- en huishoudkunde in Berlaar. In Poppel heeft ze, samen met enkele collega's, geholpen aan het oprichten van een school voor voortgezet onderwijs. Ze gaf er ook les, maar de bezoldiging liet te wensen over. Daar het om volwassenenonderwijs ging, waren de leerlingen meestal ouder dan de leerkrachten. Met de fiets reed ze van Bevel naar Poppel en verbleef er dan de ganse week. Nadien heeft ze ook nog les gegeven in het regentaat landbouw- en huishoudkunde te Berlaar. Josephine was de 30 al even gepasseerd, toen ze kloosterzuster werd. Ze ging binnen bij de strenge orde "Trappistinnen" in Brecht, waar ze vele

*Foto kleuterschool Bevel, schooljaar 1927 – 1928
Kleuters geboren in 1923 en 1924*

René Vercammen herkende van links naar rechts :

Bovenste rij: Roos Voet – Marieke Peeters – Gust Van Hout – Maria De Winter – Maria Vercammen.

Midden: Jos Heylen – Anna Van Tendeloo – Maria Van den Eynde – Angeline Vercammen - ?

Zittend: Amelie Verdonck - Gust Goormans – Raymond Mariën – René Vercammen – Josephine De Winter.

jaren verbleef. Ze stichtte ook samen met een collega-trappistin, aan Sassenhout in Vorselaar, een gezinsvervangend tehuis voor meisjes met psychische problemen. Daar woonde en werkte ze met enkele zusters. Enkele jaren geleden kreeg Zuster Hilde knieproblemen en moest een knieoperatie ondergaan. Revalideren deed ze in Beernem (W.-VI.). Nu verblijft ze, sinds de opening september 2016, in het WZC 't Kloosterhof van Berlaar.

René Vercammen, 94 jaar, wist te vertellen dat de klasfoto genomen is, toen ze bij zuster Malvine zaten. De namen van 14 van de 15 toenmalige kleuters kende hij nog. Na de kleuterschool ging René naar de jongensschool in Bevel. Nadien leerde hij diamantslijpen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij 4 jaar boerenknecht op de boerderij van Jef Voet

in de Diepevoortstraat. Na de oorlog werd hij opnieuw diamantslijper. In 1954 trouwde hij met Wis Blockhuys uit Nijlen. Na hun huwelijk woonde het jonge paar enkele jaren bij René 's oudste zus Jeanne, tot hun huis in Bevel-dorp klaar was. Gaan vissen was zijn grootste hobby. René en zijn vrouw (92 jaar) wonen nog steeds in hun huis. Met wat hulp van familie, geburen en thuisverpleging lukt het hun om er te blijven wonen. Over zijn gezondheid mag René echt nog niet klagen, hij is wel rap moe. Een wandelingske tot in de hof gaat nog, maar verder niet. Af en toe een ritje met de auto, samen met zijn vrouw, dat lukt nog wel. En van het gebeuren in de wereld is hij ook op de hoogte, want hij leest nog iedere dag de gazet.

Lena Peeters.

Lezers schrijven

Noenkel en Luc

Enkele maanden geleden bezorgde Luc Anthonis ons een bijdrage over Oscar Beirens, alias “Noenkel”. Het werd al bij al een positief verhaal over de vriendelijke klokkenluider van Nijlen in het begin van vorige eeuw. Hij kende zijn vader niet en werd daarom in die jaren het onderwerp van roddel.

Dat wordt met deze bijdrage van Luc in vriendschap rechtgezet. Ook daarom verdient het verhaal gepubliceerd te worden, dacht onze redactie. Lees in dit nummer “Mensen van bij ons”.

Toen regende het ook

Van onze trouwe en gedocumenteerde brieveschrijver Coi Haverals ontvingen wij een e-brief onder deze titel. Wij geven hem hierna graag het woord:

Uit een akte van 1714 (I) blijkt dat de Bijvang van Lier regelmatig onder water stond. Het is van alle tijden. De natuur kan wisselvallig zijn. Zo was de winter van 1740 langdurig en hard. Weiden en beemden waren bevroren, zeker deze langs de Nete gelegen. Later kwamen daar veelvuldige regens bij, zodat de landen verdronken. 14250 roeden (II) werden in het totaal verwoest. Praktisch alle Nijlenaars werden getroffen. Er was grote armoede, omdat veel beesten stierven. Tot Sint-Jan in de zomer (24 juni) stonden nog heel wat landerijen tot wel vier voet (III), méér dan 1 meter, onder water. Bovendien kwamen vreemde legers onze bevolking uithongeren. In 1740 zwaaiden de Fransen hier de plak. In 1747 leger-

den Hongaarse kozakken in Nijlen. Zij plunderden en brandden huizen plat. En toen regende het ook!

Coi Haverals.

(I) De akte van 12 januari 1714 is een “notarieel document waarin Gommer Van Hove, “borgemeester van den dorpe van Nijlen”, Cornelis de Winter, “borgemeester van Kessel”, Peeter Daems, “schepene tot Bevel” en verder de “borgemeesters” van “Embelen”, Lachenen, de Mijle en Hagenbroeck verklaren:

Nijlen: “Dat onder hunnen dorpe in den voorleden jaere 1713 den geheele commen onder het water hebben gestaen ende verdroncken zijn geweest door het opperwater – de nomber van 232 ½ bunderen*, soo bemden als weyden”

Kessel: “ dat onder hunnen dorpe zijn verdronken 93 bunderen”

Bevel: “41 bunderen (II) soo bemden als weyden”.

De opsomming gaat verder met Embelen (112 bunderen), Hagenbroeck (83 bunderen), Lachenen (51 bunderen) en van de Mijle (42 bunderen), Hetzij in het totaal 655 bunderen “alle welcke weyden ende bemden danich bedorven sijn geweest.” De borgemeesters en schepenen vermelden meteen nog dat 1712 ook een onheilsjaar was, toen op 5 juli “onder sijne tente verhaegelt sijn door het groot onweder den nomber van 45 bunderen boeckweyde ende 20 bunderen soo terff als coren.”

Tja lezer, onze mensen werden in die 18de eeuw zwaar beproefd. Nu kunnen wij al met enige zekerheid voorspellen wat de temperatuursverhoging van moeder aarde ons zal brengen de volgende eeuw. Maar zullen wij er ook effectief wat kunnen en willen aan doen?

Walter Caethoven

(II) De roede is een oude oppervlaktemaat en een oude lengtemaat (zie Wikipedia), die van plaats tot plaats verschilde. Het in 1816 ingevoerde Nederlands metriek stelsel gebruikte de naam vierkante roede voor de are. In 1937 werd de roede definitief afgeschaft. Maar in de bloembollenteelt wordt de roede nog steeds als oppervlaktemaat gebruikt. Wel rekent men daar voor het gemak vaak 700 roede voor een bunder, waarbij bunder voor een hectare staat. Samengevat: 700 roede staat voor 1 hectare.

(III) Van oudsher verwees de lengtemaat voet naar de (gemiddelde) lengte van een menselijke voet. De maat verschilde van streek tot streek en raakte in de loop van de 19de eeuw in onbruik door de invoering van het metrieke stelsel. De Mechelse voet is 0,278 meter.

Bij de tekening:

Methode voor het maken van een meetstok van 16 voet, naar een houtsnede in Von ursprung der Teilung, Maß und Messung deß Ertrichs der Ecker, Wyngarten, Krautgarten, und anderer Velder door Jacob Köbel (Oppenheim, 1522). – Bron : Wikipedia

Dood paard aan de Picardie in 1944

Lezer Leon Sebregts stuurde ons volgend verhaal:

Wat nu Grobbendonkseweg in Nijlen is, heette vroeger “Paddekoten”, zoals bijna de hele linkerzijde van de Bouwelsesteenweg. Daar woonde ik.>

>Die bewuste 4de september 1944 gebeurde het dat aan de Picardie op de Bouwelsesteenweg te Nijlen een paard, om het uit zijn lijden te verlossen, werd doodgeschoten door een Duits officier. Het dier was oververmoeid en had zijn been gebroken. Toen iedereen dacht dat alle Duitse soldaten weg waren, trok ik met mijn vader en enkele burens naar de Picardie. Ik werd vijf jaar in december. Toch herinner ik mij nog levendig hoe enkele mensen reeds bezig waren het paard te verdelen. Ik moest een stuk vlees, gewikkeld in een grote bollekenszakdoek, naar huis dragen. Die dag was het feest bij ons thuis. Mijn vraag is nu : Is er nog iemand die meer weet over dat voorval?

Ons bestuurslid Pol Van Camp bevestigde het verhaal van Leon. Clos Cadet begon het versnijden van het paard met een lierenaar (mes). Pol meent zich te herinneren dat die man Goyvaerts heette. Zijn er lezers die er nog meer kunnen over vertellen? Laat het Leon weten via telefoon 03.481.89.30.

Fototentoonstelling in de molen van Oelegem

Luc Verachtert van Heemkring De Brakken in Oelegem is "vrijwillig molenaar" van de molen die de kring in Oelegem "bemand". Hij vroeg en kreeg van De Poemp foto's van oude Nijlense en Bevelse molens. Luc nodigt ons nu uit de prachtige tentoonstelling van 49 foto's van bestaande en verdwenen molens in de Oelegemse molen te bezoeken. Dat kan elke tweede zondag van de maand tussen 10.30 en 17 uur en elke laatste zondag van de maand tussen 13 en 17 uur. Elke tweede zondag van de maand kan men bovendien beneden in de molen eten en drinken. Warm aanbevolen!

In de tentoonstelling van de molen van Oelegem: De Gasthuismolen van Lier 1385 - 1920 (naar Beerzel). Archief Lier - www.kempenserfgoed.be.

Lieve mensen, talentrijke poempisten!

Zo opent Gerard Van den Bogaert zijn vriendelijke brief uit Deurne. Als ik zeg "bij ons", dan bedoel ik daarmee nog altijd Nijlen", zegt Gerard. "Nijlen blijft mij diep in het hart geschreven. Voor jullie gedegen werk heb ik veel bewondering. Je moet het maar kunnen, en vooral volhouden. Blijven poempen! Schitterend. De Poemp had ook diamantje kunnen heten." Met veel bewondering en veel oprechte waardering, besluit Gerard Van den Bogaert, zoon van Marie de Goei en Gust van den Dekker. Bedankt voor die vriendelijke, "schone" aanmoediging Gerard, al moeten wij toegeven dat ook wij een dagje (of twee!) ouder worden. Wij blijven poempen!

De molen van Oelegem is met een deskundige uitleg het bekijken dubbel waard.

De Poemp gedenkt genegen

Renilde Peeters, echtgenote van Gerard Van den Bogaert, is van ons heengegaan op 14 september 2017. Zij werd te Grobbendonk geboren op 28 februari 1937 en was een toegewijde leerkracht in de St.-Rumoldusschool. Ons welgemeend medeleven aan Gerard, Annelies en Paul, Eline, Nathan en familie.

Maria Dieltjens, weduwe van Marcel Breugelmans, werd te Nijlen geboren op 29 november 1936 en is in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier zachtjes ingeslapen op 19 juli 2018. "Lieve moeder, bedankt voor alles" schrijft het gedachtenisprentje.

Leo Claes is de broer van ons bestuurslid Rik. Leo werd te Nijlen geboren op 15 mei 1945 en is zachtjes ingeslapen in WZC Sint-Jozef te Lier op 19 juli 2018. "Ik heb lang en gelukkig geleefd en ben van alle goede dingen voldaan zachtjes ten Gode gegaan" zegt het bidprentje.

Maria Meuris, weduwe van Theopheel Van Aggelpoel, werd te Nijlen geboren op 28 februari 1922. Zij is zachtjes ingeslapen te Lier op 27 juli 2018. "In stilte en zonder klagen ben je van ons heengegaan. Rust zacht, je hebt het verdiend", zeggen de kinderen op het gedachtenisprentje.

Rie Van Weert werd te Nijlen geboren op 17 augustus 1932. Onze lezers zullen haar kennen als "Rie van de Pinder" (zie ook Jos Thys in Poemp 69 en 70). Zij is thuis te Melsbroek plotseling overleden op 29 juli 2018. Onze deelneming aan de familie.

Karel (Charel) Nelissen, weduwnaar van Anna Lambrechts, werd geboren op 7 mei 1932. Hij is 18 augustus 2018 van zijn dierbaren heengegaan. Het leven is een godsgeschenk, daarvan was Karel overtuigd. >

Grappen en grollen, steeds bereid tot een geestdriftige uitleg: Charel ten voetent uit. Maar zijn levenslust verdween stilaan. "Het werd tijd zijn Maker te ontmoeten, zijn moeder na meer dan een halve eeuw terug te zien, ons moe-

die hij zo miste terug bij hem te hebben" schrijven de kinderen op het gedachtenisprentje. Van in de beginjaren was Karel "bij de Poemp". Wij blijven hem gedenken!

Martha Helsen, weduwe van René Goormans, werd te Herenthout geboren op 10 maart 1937. Zij overleed onverwacht te Nijlen op 19 september 2018. "Als je aan me denkt, sta ik onzichtbaar aan je zij", zegt het gedachtenisprentje.

Maria Van Brandt, weduwe van Alfons Geeraerts, overleed te Edegem op 22 oktober 2018. Zij werd op 9 januari 1931 te Nijlen geboren en was trouw lid van De Poemp.

Overlijdensbericht

Onze heemkring gedenkt genegen de trouwe lezers van wie we afscheid moesten nemen. Wij zouden het daarom waarderen, mochten wij van de nabestaanden een overlijdensbericht en gedachtenisprentje ontvangen op het adres De Poemp, Zandvekenvelden 12A, 2560 Nijlen. Dank U!

In memoriam Flor Dieltjens

erebestuurslid van Heemkring De Poemp

Flor Dieltjens werd te Nijlen geboren op 18 december 1930 en is te Kessel overleden op 13 augustus 2018.

In 1980 werd hij enthousiast medestichter van onze heemkring, waarvoor hij de doopnaam vond: De Poemp! Beter kon het niet. Bedankt, Flor!

Flor Dieltjens was als bakkersgast en bakker zowat het geheugen van Nijlen. Ook en vooral wat sport betreft, was hij de bron van verschillende bijdragen in de Poemp. In de periode dat "de mensen van De Poemp" ons tijdschrift in Nijlen nog aan huis bezorgden, hadden Flor en zijn even ijverige vrouw Imelda Verdonck veruit het grootste aantal abonnementen op hun verdelingslijst staan. Een job die ze jaren met graagte hebben vervuld.

De naam "De Poemp" zal voor altijd aan de Flor, alias Florreke van Dest Pito, verbonden blijven. Wij zullen u niet vergeten, goede vriend!

Jos Thys.

Oscar Beirens ofte “Noenkel”

Wartoe zijn wij op aarde ? De catechismus was zeker van het antwoord: om God te dienen en daardoor in de hemel te komen. Misschien daarom ging Noenkel om 06.00u en om 14.00u de klokken luiden. Als je 's morgens naar de mis ging, zag je hem soms bezig. Er kwam een dik zeel uit de zoldering in het kerkportaal. Daaraan ging Noenkel hangen om de klokken te luiden, soms gingen zijn beide voeten 10 cm van de grond ... Zo volgzaam en simpel was die lieve man. Hij stond ten dienste van iedereen.

Wie was Noenkel? Noenkel was de onwettige zoon van Leontine Beirens, de vijfde dochter van brouwer Beirens. Zij bleef ongehuwd. Haar vader brouwer Ludovicus Beirens, °Nijlen 1818, was een succesrijke brouwer, die heel wat onroerend goed bezat : de ganse hoek van de Gemeentestraat met de Nonnenstraat was van hem. En niet alleen het Brouwershuis op de hoek, maar ook het lage huis met de slagvensters naast het Brouwershuis, de villa “Clothilde”, en nog andere huizen. Bijna alle huizen in de driehoek tussen de Gemeentestraat, de Woeringestraat en de Schoolstraat waren van hem.

Hij was ook burgemeester van Nijlen. Zijn vrouw Maria Catharina De Cnaep was geboren in Vosselaar (andere bron : huwelijk in Itegem) Uit dit huwelijk werden 7 kinderen geboren :

1 Petrus Carolus, °Nijlen 13 03 1841, +Nijlen 19 02 1906

2 Josephus, °Nijlen 06 03 1843, +Nijlen 08 03 1862 (=18j 11m)

3 Maria Antonia, °Nijlen 13 07 1845, gehuwd op 3 december 1870, Sint-Joost-ten-Node, met Edmond Franciscus Josephus Thauvoye, °1834 te Paturages en + te Nijlen op 26 05 1908

4 Maria Stephania °Nijlen 16 02 1849, +Nijlen 26 03 1904

5 Maria Clothildis °Nijlen 11 09 1851, x Nijlen 06 06 1888 Josephus

Oscar Beirens

van Goubergen °Herenthout 02 04 1860

6 Maria Hortentia °Nijlen 30 05 1854 +Haacht 05 12 1871 (17jaar)

7 Maria Leontina °Nijlen 08 08 1857, Nijlen + 26 05 1926

Clothildis Beirens huwde in Nijlen op 06/06/1888 met Jef Van Goubergen, een gediplomeerde onderwijzer uit Herenthout. Jef werd geboren op 02/04/1860. Jef heeft nooit voor de klas moeten staan, want hij wist dat hij getrouwd was met een goudmijn. Hij bleef heel zijn leven “ter beschikking gesteld”.

Al snel ging dat koppeltje wonen in de Gemeentestraat, in de “tweewoonst” naast Bertha De Winter en Fons Gerits aan de kant van de

kerk. Clothilde en Jef kregen 1 zoon, nl. Ludovicus °Nijlen 1889, die op 17-jarige leeftijd omkwam in een verkeersongeval (+Nijlen 28 03 1908). Zij namen Noenkel op in hun huis uit mededogen en omdat er toen een lege plaats was in hun huis.

Zoals dat toen de gewoonte was, woonden er in het huis naast het Brouwershuis een tiental mensen van verschillende pluimage. Ook de ongehuwde vijfde dochter, Leontine Beirens, woonde daar even. Later verhuisde ze naar de Spoorweglei. Het huis stond waar dokter Van den Broeck nu woont. Plots vernam heel Nijlen dat ze in verwachting was. Niemand kende de vader van dit kind en niemand heeft het ooit geweten. Dat was in het streng katholieke Nijlen van toen vragen om roddels. De roddels over wie de vader was, gingen alle richtingen uit. Maar hoe durven wij daar vandaag nog over oordelen? Alleen Leontine zou ons de waarheid kunnen vertellen, maar die is er al lang niet meer. In alle geval, die waarheid moet niet noodzakelijk in haar nadeel uitvallen...

Leontine Beirens is wel ergens anders gaan bevallen, want de schande van “een slippertje” was in die tijd al erg genoeg. Ze ging hiervoor naar de Brusselse deelgemeente Sint-Gillis. Daar werd een zoontje geboren op 14 maart 1881. Hij kreeg de familienaam van de moeder nl. Oscar Louis Maria Beirens. Heel Nijlen noemde hem later “Noenkel”. En dit was geen bijnaam, maar eerder een koosnaam of troetelnaam, zeg maar een liefkozende benaming, want de meeste mensen vonden hem sympathiek.

Iedereen zag wel dat dit kind wat trager was. Moeder Leontine was daarover zo ontsteld, dat zij, eenmaal terug in Nijlen, vertelde dat haar baby was verwisseld na de bevalling in Brussel. Maar ook hierover blijven er grote vragen.

Van dan af begint de miserie voor Noenkel; hij werd hoogstens geduld

"Noenkel" in werklunje

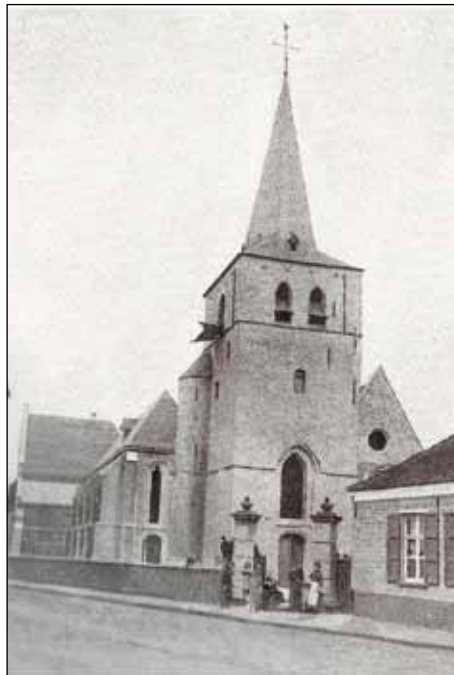
door zijn moeder. Gaandeweg zag iedereen dat Noenkel "achter" bleef in ontwikkeling tegenover kinderen van zijn leeftijd. Bovendien stotterde hij, want emoties beïnvloedden het spreken. Bij sommige kinderen verdwijnt het stotteren niet, ze blijven stotteren. En dat was bij Noenkel het geval.

Of hij school heeft mogen lopen, weten we niet. Maar zijn moeder deed hard haar best om hem uit de openbaarheid te houden, misschien wel om hem te beschermen. Vandaar dat we ook niet zeker zijn of Noenkel kon lezen en schrijven. Toch functioneerde hij in het Nijlense dorpsleven, want iedereen respecteerde die ingoede man. Hij leefde zoals hij echt was : een simpele, uiterst vriendelijke man die door het leven stapte zonder rugzak, zonder veel problemen. Alles was goed, hij leefde in het "nu". Ja Noenkel was "Zen". Vandaag zou hij 'cool' overkomen, want zijn haar was altijd 'gemillimeterd'. En hij was een grote rijzige figuur, die sober leefde en in de winter gehuld was in een lange jas.

Hoe dikwijls heb ik hem diep in de ogen kunnen kijken. Die minzame, vriendelijke maar ook berustende ogen vertelden mij heel wat over hem. Een man die wist te leven met het weinige dat hij gekregen had.

Hij ging overal in de geburen helpen in de tuinen, want hij kende veel van bloemen en planten. Hij bezat zelfs een eigen tuin aan het kerkhof èn in de Woeringenstraat. Hij was een open en vooral sociaal man, die bij de geburen 's avonds in de winter mee rond de kachel kwam zitten vertellen.

Het is een gezegde : op elk potje past een dekseltje. Daar waar niemand verwachtte dat Noenkel een vrouwke zou vinden, gebeurde het toch. Het gebeurde zo : zijn nonkel en tante bij wie hij mocht inwonen, werden oud en hadden verzorging nodig. Ze lieten zich verzorgen door verpleegster Alice uit Westmalle. Zo noemden de mensen dat frêle verpleegsterke.

Nijlen kerk circa 1910.

Haar echte naam was Victorina Delphina Heylen, °Westmalle 21 10 1881. Noenkel en Victorina hadden dezelfde leeftijd. Toen zijn weldoeners overleden waren, gebeurde wat moest gebeuren. Aliske zag het wel zitten met zo'n lieve man. Ze zijn in Herentals gaan trouwen. Hoe Noenkel daar geraakte, weet men niet meer. Wat wel vaststaat : Noenkel wou niet met de trein, de bus of de auto reizen, daar had hij schrik van... Dus rest er met de fiets of te voet!

Ik zal me hem blijven herinneren als een lieve man met pretlichtjes in de ogen die hield van kinderen, want die waren zoals hij : spontaan en niet berekend. Kwaad werd hij alleen als deugnieten bij hem belleketrek gingen doen. Na de mis van halfacht liep ik dikwijls samen met Noenkel richting huis. Als hij zijn huisdeur opende, hoorde ik telkens zijn kefferke. Soms ging die deur ver open en dan zag ik in een lange gang met achteraan een klein stort... Want Noenkel was arm, ondanks het feit dat hij afstamde van een zeer rijke grootvader, brouwerburgemeester Beirens.

Op 3 augustus 1952 liep koster Seli-aerts bij Noenkel binnen, misschien om een afspraak voor de kerkdiensten te maken. Hij moest tot bij zijn bed gaan en trof daar een stervende man aan, kalm en gelaten, 71 jaar oud. Twaalf jaar later, op 29 februari 1964, ging "Aliske" hem in de hemel opzoeken. Ze was toen 83 jaar. We lezen vandaag op zijn doodsprentje o.a. :

"Al was zijn leven sober, al waren de genietingen van deze wereld niet voor hem, hij stierf gerust, omdat hij wist dat hij veel goed had gedaan en plichtvol had geleefd".

Een prachtige samenvatting van zo' n mooi, eenvoudig leven!

Luc Anthonis.

In memoriam pater Joris van Hove

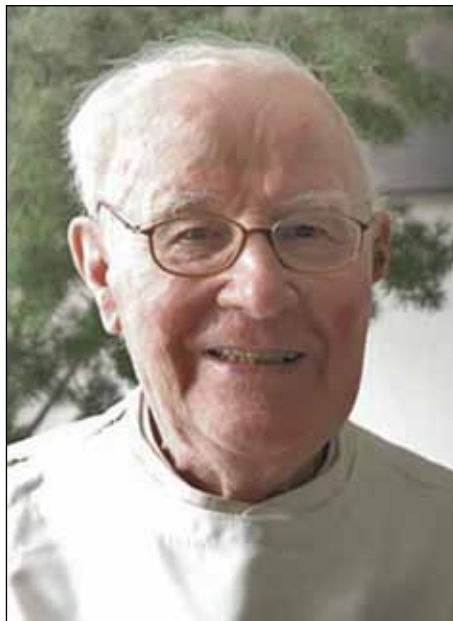
Joris Van Hove werd geboren op 1 mei 1930 in Lier. Wat later verhuisde de familie naar Kessel waar vader Van Hove postmeester was.

In Lier ging Joris naar de lagere school van de Ursulinen en vervolgens naar het Sint-Gummaruscollege. “Hij was een actief lid van de Katholieke Vlaamse Studentenactie (KSA), wat zijn Vlaams bewustzijn heeft gesterkt, evenals zijn roeping om Christus als priester en kloosterling te dienen in de Kerkgemeenschap”: Joris werd norbertijn in de abdij van Tongerlo. Hier ontving hij van prelaat E. Stalmans het witte ordekleeft op 15 september 1949, met de naam Carolus Bonus of Karel de Goede.

Op 14 augustus 1955 wijdde bisschop Vanuytven hem tot priester. “Geboeid door literatuur en geschiedenis volgde hij in Leuven de kandidaturen van Wijsbegeerte en Letteren (1956 tot 1958). Daarna werd hij priester-leraar aan de Technische School Sint-Jozef te Geel van 1959-1991. Tijdens de jaren dat hij daar in het internaat van de school les gaf, kwam hij in het weekend naar de abdij en verleende daar heel getrouw zondagsassistentie in de parochie van Geel-Stelen. Tijdens de grote vakantie was hij ook aalmoezenier bij de CM-kampen in Zwitserland, waar hij ook de kerkelijke diensten ondersteunde in de norbertijnerabdij van Speinshart of bij zijn confraters in Neugraben. Hij was ook een gewaardeerd voorganger bij de zusters norbertinessen en van het H. Graf.” Joris was een tijdlang betrokken bij de Katholieke Vlaamse Volkskunstfederatie (vanaf 1963) en het Verbond voor Vlaamse Volkskunst (vanaf 1978). Hij was een actief medewer-

ker van het abdijschrift “Toren” en er hoofdredacteur van 1974 tot 1988, én redacteur van 1988 tot 1992. Hij was ook werkzaam in de abdijsbibliotheek (van 2003 tot 2009). Joris overleed “in de vrede des Heren, in de koelte van de vroege ochtend van 4 juli 2018”.

Op maandag 9 juli vierden de kloosterlingen van Tongerlo dankbaar de

Pater Joris Van Hove

plechtige uitvaartliturgie voor Joris in hun abdijkerk.

“In de schaduw van de hoge bomen van de Engelse tuin, in wiens kruinen de lome warmte van de zomer hing,

werd confrater Karel begraven bij zijn medebroeders op het abdijkerkhof in het gedeelde geloof van de verrijzenis en het eeuwig leven.”(*)

We herdenken tegelijkertijd zijn twee broers Jos en Jan:

Jos, zijn oudste broer, ging, na zijn collegetijd in Lier, naar het seminarie te Mechelen en werd daar na zijn priesterwijding leraar aan het Klein Seminarie. In Kessel was hij een gedroomde medewerker, vooral van pastoor Juul Geerts. “Jos post”, zoals Jos hier genoemd werd, was een heel geliefde en joviale priester met een zonnig karakter. Een man om nooit te vergeten. Hij werd hier door iedereen op de handen gedragen.

Jan, de jongste van de drie broers, heeft zich eveneens heel verdienstelijk gemaakt, vooral in de O.-L.-Vrouwparochie van Kessel-Statie. De drie broers zullen hier niet vlug vergeten worden: Joris de plechtige kanunnik, Jan de filosoof, die als ambtenaar bij het Provinciebestuur van Antwerpen gewerkt heeft in de afdeling ... kerkfabrieken (!) en Jos, de optimist, priester van de lachende kerk.

(*) *We maken gaarne gebruik van de voornaamste gegevens over Joris, vermeld in zijn overlijdensbericht, opgesteld door zijn medebroeders in de abdij.*

Over foto's, illustraties en teksten

Beschikt u over foto's of illustraties die mogelijk in ons tijdschrift kunnen gebruikt worden, dan maken wij daarvan graag een digitale kopie. Neem daartoe contact op met één van onze bestuursleden (zie telefoonlijst op de slotbladzijde). Binnen de kortste tijd bezorgen wij u het origineel terug. Tenzij u het aan De Poemp wil schenken. In elk geval bedankt voor de medewerking!

Wolven

De Wolfs(donk)beek is de officiële naam van de beek die de grens vormt tussen Kessel en Lier en afvloeit in de Kleine Nete nabij de Kromme Ham op Kloosterheide. De oudste vermelding dateert van 1329.

In 1406 is er sprake van een beemd *in de Wolfsdonc tusschen de Nete op deen syde ende cloesters (kloosters) goede van nazareth in dander syde, ii (twee) stucken beemps binnen der prochien van Kessele inde wolfsdonc geheten den steenberch, (Holv.; 1438)*. Dat was een beemd waar ooit ijzerzandsteen voor de abdij van Nazareth ontgonnen werd. Waar deze beek de weg kruiste, was een voort of voorde, een doorwaadbare plaats, de Wolfsdonksvoort.

De naam Wolf staat vaak in verband met een grens. In de rechtspraak is het ook de naam voor een misdadiger die door een moord of zwaar vergrijp de vrede had verbroken en daarom als vogelvrij werd beschouwd. Dit was in de XIIIde eeuw een veel voorkomend vonnis.

Voor iemand die buiten de maatschappij werd gesloten, bleef er maar een uitkomst over: zijn toevlucht zoeken in afgelegen oorden. Daar leefde de veroordeelde net als een dier. Wat in overdrachtelijke zin wolf werd geheten, was meestal beladen met geheimzinnigheid, angst en dreiging, zodat het als taboe werd beschouwd. Grensgebieden tussen dorpen waren veelal niet anders dan stroken woeste wildernis, bos, of moerassen. Dergelijke gebieden waren een gunstig milieu voor het overvloedig gedijen van magie en sagen. (J.Helsen: De woorden wolf en hond in Plaatsnamen, p. 11-16).

De omgeving van de Wolfsdonk was

zeer verlaten en afgelegen. Ooit een uitgelezen gebied voor rondlopende wolven, die hier nog tot in de 18de eeuw voorkwamen.

Omstreeks 1700 werden in Kessel niet minder dan 35 wolven gevangen. Een jaar later waren er dat 39. In Lier, vermoedelijk ook in de Wolfsdonken, 11 volwassen en 2 jonge wolven in 1750.

Bergmann tekende in de Geschiedenis van Lier op, dat in 1776 11 volwassen en 5 jonge wolven bij het stadsbestuur werden ingeleverd.

Het moet voor onze dorpingen goed nieuws betekend hebben, dat die gevreesde dieren volledig uitgeroeid waren.

Frans Lens.

OMD 2018 : 1381 bezoekers!

Open Monumenten Dag 2018, georganiseerd door de gemeentelijke cultuurdienst, werd een schot in de roos. Niet minder dan 1381 bezoekers kwamen op zondag 9 september 2018 in een optimistisch zonnetje het Kasteel De Bist in Kessel "binnenste buiten" bezoeken. De dames en heren van de gidsenploeg hadden heel de dag hun handen vol om alles in goede banen te leiden. Wat hun echt lukte. Proficiat aan alle medewerkers!

Ondertussen weten we dat de volgende Open Monumenten Dag pas in 2020 geprogrammeerd wordt. Na "De Moord van Nijlen" en "De Heksen van Nijlen" brengt cultureel Nijlen (o.m. in samenwerking met De Poemp) in 2019 een spetterend openluchtspektakel: "Diamant, 't steentje van de Kempen". Wij kijken er al naar uit!

De dromerige ingang van Kasteel De Bist in Kessel

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90
erelid

Priscilla Buermans, 03.411.11.36

Walter Caethoven, 03.481.85.70

Hendrik Claes, 03.481.82.58

Frans Lens, 03.480.04.81

Lena Peeters, 03.481.73.99

Jos Thys, 03.411.21.98

Pol Van Camp, 03.481.74.38

Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

Marc Verreydt, 03.480.73.16

Samen naar nummer 100 !

Lieve Lezeres en beste Lezer,

Ziezo. Dit is de laatste Poemp van 2018. Het werd andermaal een mooi, lezenswaardig nummer. Een beetje later dan gewoonlijk, maar de redactie is ook weer een jaartje ouder geworden en het ritme is “navenant”. Hierbij doen we dus nogmaals een oproep tot jongere mensen om bij ons aan te sluiten. Wil je “iets” voor De Poemp schrijven, laat het ons gewoon weten. Zonder verdere verplichting!

Ondertussen bereiden we al een hele tijd nummer 100 voor. Die Poemp moet iets speciaals worden. Sedert in 1981 het eerste nummer verscheen, werd in ons tijdschrift een flink stuk dorps-geschiedenis geschreven. Maar wees gerust: wij zijn nog niet “uitgeschreven”.

Vindt u bij dit laatste nummer van 2018 een stortingsbulletin ingesloten, dan staat u genoteerd bij de 2000 “poempers”. Wij vragen deze tweeduizend trouwe lezers hun abonnement te hernieuwen voor het jaar 2019. Voor 7 euro bent u weer een heel jaar bij De Poemp!

Samen naar nummer 100. Blijf poempen!

De redactie.

Werkten mee aan dit nummer :

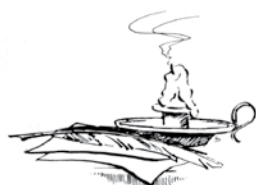
Redactie : Priscilla Buermans, Walter Caethoven, Rik Claes, Frans Lens, Lena Peeters, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel, Marc Verreydt

Fotografie : Walter Caethoven (telefoon 03.481.85.70)

Tekeningen : Dirk Liekens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze “Poemp” ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be . En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be

Uitgegeven met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2018 - Heemkring Davidsfonds Nijlen
Nieuwe abonnementen:
Stort 7 Euro op rekening BE 16 1030 5370 9574 van
Heemkring De Poemp Nijlen met vermelding van
naam, adres en “abo Poemp”.

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 25-STE
REEKS □ NR. 99 □ NAJAAR 2018 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN